

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК СЬОМИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Шидальна вул. д. 6,
Телефон редакції 1458.
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 кв.	на 1 м.	на 1 тиж.	на 1 д.	на 1 год.	на 1 тиж.	на 1 д.	на 1 год.
5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	0.65

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.
Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачи передплачують газету через пошти, то платять за газету по ціні, встановленій для передплатників в Росії.
Передплата приймається тільки в 1-го числа кожного місяця.

ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

ОПОВІСТКИ від окремих осіб, фірм і закладів, що мешкають, або мають свої Головні контори чи Управи закордоном і скрізь в межах Російської Держави за винятком губерній: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської та Полтавської—приймаються виключно в ЦЕНТРАЛЬНОЙ КОНТОРІ ОБ'ЯВЛЕНІ ТОРГ. ДОМА Л. І. МЕТЦЛЬ і Ко. Москва, Мясницкая, дом Сытова* та в ОТДІЛАХ ТОГО Т.Д.: вь Петербурзі.—Морская 11; Варшаві.—Маршаловская 130; Вільно.—Большая 38; Лодзі.—Петропольская і Парижі.—8, площ. Біржи*.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скоротити і змінити статті більші, статті до друку негодячі, переполюються в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З ПРИВУДУ надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просьба авторів додержуватись правопис „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:

ЗА РЯДОК ПЕТІТУ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом . . . . . 20 коп.
після тексту . . . . . 10 коп.
„сторонні повідомлення“ . . . . . 50 коп.
Оповістки про пошукування праці—в конторі редакції приймаються на льотних умовах.

Жертуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві!

Жертви по всій Росії дозволено збирати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській Управі.

Театр Городського Народного Дому

Трупа українських артистів Миколи САДОВСЬКОГО.

Сьогодні, 17-го фебруала **СУЛАМІФ** муз. мюзикл. на 6 дій, перекл. О. Левницького. Розіграють: Суламифь—Петляш, Абігаїль—Діброва, Абисалам—Бутовський, Абінадал—Іваів, Натан—Чорноморець, Моноах—Мироненко, Цінові—Рбчинський. Завтра, 18, бенефіс **Олеся** на 4 д. і 5 сц. з співом Крошиницької. У вівторок, 19-го, дві вистави: ранком від 10 до 50 к. оперета **ПОШИЛИСЬ У ДУРНІ**. У вечір кож. опер. **ЕНЕІДА**. У понеділок, 20-го фебр. по цінах від 10 к. до 1 р. 20 к. **ПО НАД ДНІПРОМ**. Незабаром у 1-й раз вист. буде **„УКРАДИНЕ ЦАСТЯ“**. Витки продаються з 11 год. ранку до 2 год. дня і від 5 до 10 год. вечора. Початок о 8 г. в.

Городський Театр. Дирекція С. В. БРИКІНА.

ТОВАРИСТВО ОПЕРН. АРТИСТІВ.

Квитки взят. на оп. „Базь Маскард“ (2-й раз), прохаємо повернути в касу театр. і одержати гроші назад або обмінити на нов. квитки з штемпем. „Севильський Цирюльнич“ до 12-ти год. дня 20-го фебруала.

Сьогодні, 17-го фебруала **Марії Лабія** „Долина“ (Tiefenland). Партию гастроль відом. артистки **МАРТИ** вик. **МАРІЯ ЛАБІЯ**, Партию Педро вик. арт. Варш Держ. театр. Л. Фон Ріген. Бер. уч.: д-ки Марія Лабія, Міковидова, Рудницька, Перелігіна, Тиханова, д.д. Фон Ріген, Томський, Сарчіньський, Каченовський, Вилковський. Почат. в 7 1/2 год. вечора. Завтра, 18-го, гастроль від арт. **Вінч. Кошпола і Цез. Формікі** „ТРУБАДУРЬ“. В нед. 19-го, дві вист.: **Марії Лабія** „КАРМЕНЬ“. В пон. 20-го, гастроль відом. спів. **Олімпії Воронат і Цез. Формікі** „РИГОЛЕТТО“. В вівтор. **Марії Лабія** „ТРАВІАТА“. В сер. 21-го, гастроль **„ГУЕНУТО“**. В чет. 23-го, прощальн. гастроль **„ПАНИЦЬ“**. **Олімпії Воронат і Вінч. Кошпола** „СЕЛЬСЬКА ЧЕСТЬ“. В п'ятн. 24-го, гастроль **Олімпії Воронат** „СЕВІЛЬСЬКИЙ ЦИРЮЛЬНИК“. Квитки на всі вист. продаються.

Перший ТЕАТР „МІНІАТЮР“

ІНСТИТУТСКА 3. Телеф. 33-78.

В четверг, 16, в п'ятницю 17-го, в суботу 18 і в неділю 19 фебруала 1. „На полустанк“ др. на 1 д. пер Ю. Вєер. 2. „Слабая струна“ фр. вод. 1 д. з співом. 3. „Красивая женщина“ вод. 1 танцильн. пер. Баташова. 4. **РОМАНС ПЕРЕД ЗАВІСЮЮ** на 1 д. Адр. Аверчевка. В антрактах **РОМАНС ПЕРЕД ЗАВІСЮЮ** та **СІНГРАФ** (пов. М. ПАТЕ-ЖУРНАЛ). Початок о 7 год. вечора. По сеансам: 1-й—7 г., 2-й—8 г., 3-й—9 г., 4-й—10 г., 5-й—11 г. По неді. і святкам початок о 6 г. веч. По сеансам: 1-й—6 г., 2-й—7 г., 3-й—8 г., 4-й—9 г., 5-й—10 г., 6-й—11 г. Вхід через кожних пів-години. Садуючий XVI-й ціля з понед. 20-го фебруала.

Льгота передплатникам „Ради“ на 1912-й рік.

На основі умов редакції „Ради“ з дирекцією української трупи під орудою М. К. Садовського, рокові передплатники „Ради“ і ті, що передплатили газету в розсрочку (коли вони заплатили не менше 2 карб.), мають право **ХОДИТИ НА ВИСТАВИ ТРУПИ САДОВСЬКОГО** (театр городського народного дому) по зменшеній ціні. Правила, що регулюють це право д.д. передплатників „Ради“ такі:
1) Сиектакі по зменшенім цінам для д.д. передплатників „Ради“ відбуватимуться раз на тиждень **ПО ВІВТОРКАХ**, коли тільки на цей день не припадатиме якийсь свято.
2) Щоб дістати квитки на виставу, д.д. передплатники „Ради“ повинні подати в касу театр. особливі білети, які з 28-го цього дек. видаватимуться передплатникам газ. „Рада“ що дня від 12 до 3-х годин, а иногороднім висилаються по пошті після надіслання марок на 10 коп.
3) Каса з поданого білета залишає у себе відповідний купон, а білета повертає назад д. передплатникові.
4) Одрваний ол білета купон не має сили.
5) Кожний передплатник має право дістати два місяці.
6) Заяви про втрату білета не дійсні.

ЦІНИ МІСЦЯМ:

ЗВЧАЙНІ.	Руб.	К.	для передплатників.
Ложі Літер. А. Б.	5 р.	50 к.	3 руб. 50 к.
нумер. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.	5	3 р.	—
Кресла 1 ряда	2	—	1 р. 20 к.
„ 2	1	—	1 р.
„ 3-4	1	—	80 к.
„ 5-6	1	—	40 к.
„ 7-8	1	—	20 к.
„ 9-10	—	—	15 к.
„ 11-12	—	—	10 к.
„ 13-14	—	—	5 к.
„ 15-16	—	—	5 к.
„ 17-18 літерний ряд	—	—	50 к.
„ 19-20-21	—	—	40 к.
Балкон 1-го Ярус. 1 ряд.	—	—	80 к.
„ 2	—	—	70 к.
„ 3	—	—	60 к.
„ 4-5	—	—	50 к.
Балкон 2-го Ярус. 1 ряд.	—	—	60 к.
„ 2	—	—	50 к.
„ 3	—	—	40 к.
„ 4	—	—	35 к.
„ 5-9	—	—	30 к.
2 ряда бокові	—	—	25 к.
Галлерей 1 ряд.	—	—	20 к.
„ 2-3	—	—	15 к.
„ 4-5	—	—	10 к.

І-ша **ЗУБНА** лікарня. Спеціалізна **КОЖНО-ВЕНЕРИЧ. ЛІЧЕБНИЦЯ** д. № 16, Михайлівська. Ночадя 50 к. Пр. 10-22 д. та 7-9 веч. Од 5-7 веч. завідуєч. лічбн. Д-р Гольдберг, прймає у себе № 16, В. Васильєвська. **ПРИ ЛКАРНІ ХИРУРГ.**

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗБІРНИК

присвячений пам'яті 50-х роковин смерті **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**.

Видання „Комітету по упорядкуванню Шевченківських Свят в Москві“.

З М І С Т.
Част. I. Шевченківські дні в Москві, в Кр. Хвостова; Шевченко—народний поет—прив. доп. Гр. Де-ла-Варта; Шевченко серед поетів славістично—академіка Х. Корша; Мотиви творчості Т. Г. Шевченка—А. Калішевського; Шевченко, як майляр—О. Новицького; Шевченківські дні в Москві в 1891 р.—проф. А. Кримського. Згадка про старшого боярина Тараса Шевченка—Ганни Баранюк (Куліш). Висока Могила—Х. Коломійченко. Відеографія—І. Білугова. Част. II. Адреси, привітання, листи, телеграми і т. п. (повний текст). Грошовий одчет по упорядкуванню Шевченківських свят в Москві.
Ціна збірника 1 р. 50 коп.

УВЕСЬ ЧИСТИЙ ПРИБУТОК іде на ЗБУДУВАННЯ ПАМ'ЯТНИКА Т. Г. ШЕВЧЕНКОВІ в КИЄВІ.

Складає видання: в Москві, в конторі „Української Жити“,—Б. Дмитровка д. 14, кв. 1. ПРОДАЖ: в Петербурзі в книгарні Волф, у Києві в „Українській книгарні“, Безаківська, 8, в Харькові в „Українській книгарні“, Рибна, 25, в Одесі в „Українській книгарні“, Діло—Конна, 11.

Несподіваний фінал.

Останнє засідання Державної Думи надовго зостанеться в пам'яті російських націоналістів і правохоронних октябристів. По трьох роках упертої агітації, по завзятих дебатах і пильних стараннях законопроект про відокремлення Холмщини все-таки відкинуто. Правда, Дума відкинула не самий законопроект, а тільки 10-й його розділ, де говорилось, що Холмщина виключається з варшавського генерал-губернаторства й віддається під безпосередній догляд міністра внутрішніх справ. Але, відкинувши цей розділ, Дума тим самим відкинула й весь законопроект, бо лишити Холмщину в складі варшавського генерал-губернаторства—значить лишити status quo.

Голосування 15 лютого не було остаточним. Має бути ще друге голосування, й до того часу націоналісти ще сподівались зібрати більшість голосів, отже можливо, що законопроект буде затвержений. Але суть не в реальних наслідках того чи іншого думського голосування, а в самій факті. У даній разі далеко більше значення має та оцінка, яку дає холмському проекту думська більшість, ніж те, які реальні наслідки дасть та оцінка.

Підкреслено тепер, що сама Дума вважає розпачату справу занадто безпідставною, занадто легковажною і шкодливою, щоб можна було до краю йти за націоналістами. Громадянство давно це казало. Висловлювались всякі думки що до права тої чи іншої національності на Холмщину, але всі одностайно додержували того погляду, що відокремлення Холмщини в тій формі, яку підсовують націоналісти, є річчю неможливою й безнадійною.

Зокрема українці—не менше поляків і більше росіян зацікавлені в цій справі—підносили ту думку, що в принципі відокремлення Холмщини від Польщі—річ бажана, але не тої Холмщини, яку радять відокремити націоналісти, а Холмщину етнографічно-українську, Холмщину, в якій українці становлять зглядну чи абсолютну більшість. Що-ж до націоналістичного проекту, то він не рахується ні з якими реальними обставинами.

Власне, трудно було сподіватись, щоб третя Дума—та сама, яка вже стільки раз підкреслювала свою відірваність од народу й громадянства—знайшла в собі стільки державної й національної мудрости, щоб одкинути цей „ампутаційний“ проект. Тим краще, що це сталося. Тепер навіть сліди побачуть, в яку прирву штовхають націоналісти російську державну політику. І однаково, чи при другім постатейнім обміркуванні прожде розділ 10-й чи буде знов одкинутий. Перше голосування, повторене й виходом через двері, отже цілком безсумнівне, на завжди зостанеться пам'ятником осуду проти націоналістів і їх проекту.

Проте холмське питання так і зо-

стається болочим питанням, тільки не польсько-російської, а українсько-польської політики. Чи буде прийнятий чи буде відкинтий проект націоналістів—справу коли-небудь доведеться переглянути наново. Але це буде зроблено не під грім націоналістичних вигуків і не під лемент російських „патріотів“, а тоді, коли кожна з зацікавлених народностей матиме право розв'язувати свої справи так, як їй здаватиметься найкраще.

В українській секції славянської культури.

(Лист з Москви).
11-го лютого відбулось чергове зібрання української секції при т-ві славянської культури. Пр. доп. В. І. Пігача прочитав доклад на тему: „Українське основне закони і їх дальшість“.

Значачиши велику важність цієї теми і відсутність об'єктивного відношення в її розробленню, як з боку великоросійських вчених і їх поглядами на „цільсообразність“ московської політики, так навіть і українських вчених, бо в їх оцінках часто брешуть струни сучасних подій і змагань,—докладчик спинився на основних моментах історії автономістських змагань України. Центральна ідея докладу зводилась до того, що ґрунтом, на котрому виростає боротьба Москви з прилученням України в автономію, були соціально-економічні відносини того часу, перевага в московській державі „служилого класу“, для якого Україна була привабливим місцем нових земельних просторів. Головна ж причина зруйнування автономного устрою України і повне безсилля боронити її проти заходів Москви лежала в відсутності демократизму, в нерозумінню інтересів широких народних мас, в переважній власовій змагань з боку козацької старшини, як пануючого стану того часу. І Москва використовувала цю диференціацію українського народу; вона виставала ніби оборонцем інтересів широких мас народу, неуклібно, потихеньку, ступінь за ступінем, реалізуючи свої заміри, проводила централістичну політику. Народ лишався спокійним, дивлячись, як московський уряд знищував всякі ріжвиці в сферах державного устрою. „Просвітельні пункти“, з котрих після перелазовської ради виїхало до Москви надзвичайне посольство, яскраво свідчать про відродження старої класової держави, про ігнорування тяжких економічних умов життя народу, про перевагу інтересів земельних власників.

На всім протязі української історії яскраво визначалась така диференціація на дві ріжні течії—на одну боці—козацька старшина, на другім—демократичні шари народу. Докладчик доводив це на прикладі боротьби Юрія Хмельницького з Виговським, а також і пізніших гетьма-

нів. Що упертине провадила Москва свою політику, то все більш рожеві мрії вставали перед очима її політичних діячів, котрі не були такими „простецями“, як їх авчійно уявляють. Після ковогонської ради, коли було знищено право представників України бути присутніми при дипломатичних зносинах, лишався тільки примари автономної ідеї. Такий же стан річей мав рішуче значення і в наслідках політики Мазепи. Український люд не пішов за Мазепу, і це мало величезні наслідки. Петро, як централіст, не терпів ніяких особностей в устрою держави і встановленням коллегії рішуче покінчив з автономією; він також, як і попередні парі уявляв з себе ніби оборонця інтересів народних мас. Так потерпіла „крушенія“ ідея автономії, бо вона належала тільки невеликим кругам козацької старшини і не заохочувала широкого народу, пригніченого економічно. Зрозумівши антагонізм народних мас, московський уряд використував його і зруйнував автономний устрій.

Після докладу були зроблені деякі цікаві зазначення, з яких цікаво зазначити те, котре торкалось ріжниць між поглядами на визначення автономної ідеї проф. М. Грушевського і д. Пігачи. На думку останнього, в погляді проф. Грушевського на цей момент історії переважає оцінка, зв'язана з деяким суб'єктивізаціям. Де-які ученики його не вільні від впливу історичного романтизму. Що ж до російських істориків, то у С. Солов'єва переважає державний погляд, і тільки історик права Сергєєвич виставив погляд на прилучення України, як на персональну унію, погляд, не підтриманий нішими істориками.

Після докладу обговорювалось питання, яке повинно мати чимале значення в життю секції.
Український гурток при Імп. Техн. школі передав секції в користування власну українську бібліотеку, з тією умовою, що секція повинна поширити її. Потреба в власній хоч невеличкій бібліотеці відчувалась вже давно, і тільки тепер це питання, завдяки згаданій передачі реалізувалось.
І. Л.
Москва.
12, II, 12.

Що упертине провадила Москва свою політику, то все більш рожеві мрії вставали перед очима її політичних діячів, котрі не були такими „простецями“, як їх авчійно уявляють. Після ковогонської ради, коли було знищено право представників України бути присутніми при дипломатичних зносинах, лишався тільки примари автономної ідеї. Такий же стан річей мав рішуче значення і в наслідках політики Мазепи. Український люд не пішов за Мазепу, і це мало величезні наслідки. Петро, як централіст, не терпів ніяких особностей в устрою держави і встановленням коллегії рішуче покінчив з автономією; він також, як і попередні парі уявляв з себе ніби оборонця інтересів народних мас. Так потерпіла „крушенія“ ідея автономії, бо вона належала тільки невеликим кругам козацької старшини і не заохочувала широкого народу, пригніченого економічно. Зрозумівши антагонізм народних мас, московський уряд використував його і зруйнував автономний устрій.

Після докладу були зроблені деякі цікаві зазначення, з яких цікаво зазначити те, котре торкалось ріжниць між поглядами на визначення автономної ідеї проф. М. Грушевського і д. Пігачи. На думку останнього, в погляді проф. Грушевського на цей момент історії переважає оцінка, зв'язана з деяким суб'єктивізаціям. Де-які ученики його не вільні від впливу історичного романтизму. Що ж до російських істориків, то у С. Солов'єва переважає державний погляд, і тільки історик права Сергєєвич виставив погляд на прилучення України, як на персональну унію, погляд, не підтриманий нішими істориками.

Після докладу обговорювалось питання, яке повинно мати чимале значення в життю секції.
Український гурток при Імп. Техн. школі передав секції в користування власну українську бібліотеку, з тією умовою, що секція повинна поширити її. Потреба в власній хоч невеличкій бібліотеці відчувалась вже давно, і тільки тепер це питання, завдяки згаданій передачі реалізувалось.
І. Л.
Москва.
12, II, 12.

Що упертине провадила Москва свою політику, то все більш рожеві мрії вставали перед очима її політичних діячів, котрі не були такими „простецями“, як їх авчійно уявляють. Після ковогонської ради, коли було знищено право представників України бути присутніми при дипломатичних зносинах, лишався тільки примари автономної ідеї. Такий же стан річей мав рішуче значення і в наслідках політики Мазепи. Український люд не пішов за Мазепу, і це мало величезні наслідки. Петро, як централіст, не терпів ніяких особностей в устрою держави і встановленням коллегії рішуче покінчив з автономією; він також, як і попередні парі уявляв з себе ніби оборонця інтересів народних мас. Так потерпіла „крушенія“ ідея автономії, бо вона належала тільки невеликим кругам козацької старшини і не заохочувала широкого народу, пригніченого економічно. Зрозумівши антагонізм народних мас, московський уряд використував його і зруйнував автономний устрій.

Після докладу обговорювалось питання, яке повинно мати чимале значення в життю секції.
Український гурток при Імп. Техн. школі передав секції в користування власну українську бібліотеку, з тією умовою, що секція повинна поширити її. Потреба в власній хоч невеличкій бібліотеці відчувалась вже давно, і тільки тепер це питання, завдяки згаданій передачі реалізувалось.
І. Л.
Москва.
12, II, 12.

Що упертине провадила Москва свою політику, то все більш рожеві мрії вставали перед очима її політичних діячів, котрі не були такими „простецями“, як їх авчійно уявляють. Після ковогонської ради, коли було знищено право представників України бути присутніми при дипломатичних зносинах, лишався тільки примари автономної ідеї. Такий же стан річей мав рішуче значення і в наслідках політики Мазепи. Український люд не пішов за Мазепу, і це мало величезні наслідки. Петро, як централіст, не терпів ніяких особностей в устрою держави і встановленням коллегії рішуче покінчив з автономією; він також, як і попередні парі уявляв з себе ніби оборонця інтересів народних мас. Так потерпіла „крушенія“ ідея автономії, бо вона належала тільки невеликим кругам козацької старшини і не заохочувала широкого народу, пригніченого економічно. Зрозумівши антагонізм народних мас, московський уряд використував його і зруйнував автономний устрій.

Після докладу обговорювалось питання, яке повинно мати чимале значення в життю секції.
Український гурток при Імп. Техн. школі передав секції в користування власну українську бібліотеку, з тією умовою, що секція повинна поширити її. Потреба в власній хоч невеличкій бібліотеці відчувалась вже давно, і тільки тепер це питання, завдяки згаданій передачі реалізувалось.
І. Л.
Москва.
12, II, 12.

Що упертине провадила Москва свою політику, то все більш рожеві мрії вставали перед очима її політичних діячів, котрі не були такими „простецями“, як їх авчійно уявляють. Після ковогонської ради, коли було знищено право представників України бути присутніми при дипломатичних зносинах, лишався тільки примари автономної ідеї. Такий же стан річей мав рішуче значення і в наслідках політики Мазепи. Український люд не пішов за Мазепу, і це мало величезні наслідки. Петро, як централіст, не терпів ніяких особностей в устрою держави і встановленням коллегії рішуче покінчив з автономією; він також, як і попередні парі уявляв з себе ніби оборонця інтересів народних мас. Так потерпіла „крушенія“ ідея автономії, бо вона належала тільки невеликим кругам козацької старшини і не заохочувала широкого народу, пригніченого економічно. Зрозумівши антагонізм народних мас, московський уряд використував його і зруйнував автономний устрій.

Після докладу обговорювалось питання, яке повинно мати чимале значення в життю секції.
Український гурток при Імп. Техн. школі передав секції в користування власну українську бібліотеку, з тією умовою, що секція повинна поширити її. Потреба в власній хоч невеличкій бібліотеці відчувалась вже давно, і тільки тепер це питання, завдяки згаданій передачі реалізувалось.
І. Л.
Москва.
12, II, 12.

чи більшим успіхом працювати. Не скликано лиш і досі буковинського сейму, вибраного в цвітні й маю минулого року.

П'ятици цього—розлом між румунськими послами. Іменно поділились вони на дві фракції: на демократів (6 посів під проводом Др. А. Онуца) і консервативних (17 посів). Обидві фракції борються в своїх часописах і в сеймі не обійшлося б без скандалів.

Розуміється, що од цього терпять край і тому домагаються українські послы, щоб сейм скликано до поладження дуже важних краєвих справ.

Головні збори найстаршого буковинського українського товариства „Рука Бесіда“ відбулись в Чернівцях 31 грудня 1911 р. при участі 80 членів—між ними 9 селян. Із виступу, вложеного головою тов. д. Омеляном Поповичем, видно, що т-во розвивалося в останніх двох роках—від останніх загальних зборів—дуже гарно. За цей час видано 21 книжку в 217 тисяч примірників в об'ємі 106 аркушів друку.—Вони розійшлися між членами і передплатниками. Багато книжок роздано даром читальням та бібліотекам шкільним.

За те сумно представляється число членів аж надто сумно. Цих було в році 1909—709 в 1910—831 а в 1911—893.

В червоноцькій шкільній раді, котра рішає над справами місцевого шкільництва—не мали України досі жадного заступника. Це тим дивніше коли розважити, що Україні після жидів заступили найбільше Чернівці. І коли українці, живучи в Чернівцях в числі 16 тисяч, не мали й досі в шкільній раді свого заступника, то мали там своїх заступників, народи що живуть в Чернівцях в меншій числі: поляки, німці і румуни.

Аж недавно тому вибрано до цієї ради українця В. Ясеницького на підставі компромісу зробленого між українцями, німцями і жидами при останніх виборах до парламенту. За те що українці голосували тоді на німецького кандидата—вирішили тепер українця до місцевої шкільної ради. К. Кракелія.

3 газет та журналів.

„Діло“ (ч. 44) в перегляді преси наводять між иншим цікаву розмову депутата парламенту д-ра Костя Левицького з співробітником чеських поступових часописів. Ця запитання інтерв'юера: „Скільки в Україні українців?“ ставиться д. К. Левицьким і його партія до чехів, голова українського парламентського клубу відповідає:

„Чехи не розуміють досі в більшості випадків ні нас ні нашого становища. Я переконаний, що йде діло про неперозуміння. Вони змішують досі русифікацію політичну з русифікацією національною, а це треба як раз строго розрізняти. Чисельним є політичне русифікацію, вірніше, що Росія збудує велику славіянську державу, задінавши вперед всі національні організації самобутню свободу, від русифікації національної, проповідуючого, що коли я симпатизую з Росією, як з державою, то не смію вже тим самим почувати себе українцем. Отже другий ріс русифікація є на мій погляд явним ренегатством. Ми не проповідуємо сепаратизму в Росії, як держави—тільки жадано свободи для свого українського руху і стремління в Галичині і в Росії. Можна симпатизувати з поляками і венгдрами, а притім зостатись українцем“.

ДЕРЖАВНА ДУМА.

Засідання 15 лютого.

Головою Волонський. Оголошуються надіслані справи, між иншим, законодавча дума 40 членів Думи про двоборчі права жінщин.

„УКРАИНСКАЯ ЖИЗНЬ“.

№ 1, січень 1912 р.

Нетерпляче і з великим заінтересованям чекало українське громадянство виходу першої книжки „Української Живни“. Коначну необхідність такого органу розуміли всі без винятку. З погляду свідомих українців він необхідний, як трибуна, з якої український народ міг би звертатися до народу російського з оповіданням про свої страждання, потреби й надії. З погляду денационалізованих вачих земляків цей орган необхідний, як єдине джерело, з якого вони могли б довідуватись про життя свого народу.

Тепер маємо перед собою ту довгождану першу книжку „Української Живни“. Мимоволі напрошують ся порівняння між нею й книжками давнішого „Українського Вѣстника“. Як мало часу відділяє ці два журнали один од другого й як багато пережито за цей короткий час! Одне лиш зовнішнє порівняння якраз підкреслює глибоку різницю між часом нижнішим і часом вищим. „Український Вѣстник“ виходив щотижня, „Українська Живнь“ виходить раз на місяць. У реєстрі співробітників „Укр. Живни“ примітки „Членъ Госуд. Совѣта“ й „Членъ Госуд. Думи“ стояли при багатьох привітаннях,—а в реєстрі співробітників „Укр. Живни“ знаходимо привітє одного тільки члена Держ. Думи (І. В. Лучицького). Ці дві відміни можна вважати глибоко символічними. 1906-й рік був епохою першою Думи, укра-

Прймається порада перевести засідання з п'ятниці на четверг.

Веа обговорень в третьому читанні приймається вироблений в порядку думської ініціатииві законопроект про поширення земського положення на область війська доносського.

Дуть далі обговорення по одніюві 10-му законопроекті про відокремлення Холмщини і залежності її в загальному порядку управління від міністерства внутр. справ.

З приводу цього одділу висловлюється кілька промовів, між иншим, Скорондський, який заявляє, що для українського народу відокремлення Холмщини буде кроком вперед, і зазначає кілька прецедентів виділу частини української території з генерал-губернаторства.

Докладчик Чигачов підтримує редакцію комісії.

Дума більшістю 161 голоса проти 105 приймає поодинокі поправки фон-Анрепа і Тимошкіна, які відносять відокремлення холмської губ. в Ц. Польського. Потім весь одділ 10-й відкидається більшістю 138 гол. проти 126. При повторі голосування виходом в двері, одділ відкидається більшістю 139 проти 135 голос.

Далі Андрюмов докладує висновок фінансової комісії по законопроекті про підтримання російського сільсько-хазяйського машинобудування. Заходи для підтримання такі: пропуск без пошлини ставки для машин, необхідних для заводів, які виробляють сільсько-господарські машини; безоплатний пропуск частини машин, вироблених яких ще не розвилось в Росії; видача премій за будування де-яких машин; увільнення заводів і торгу машинами від плати де-яких податків і інших обов'язкових виплат; установлення льготних умов для підприємців і покупців машин; впорядження виставок і конкурсів на машини і т. ин.

Зважаючи на неясність питання про вироблення жаток, фінансова комісія радить прийняти формулу, яка визнає необхідним внесення урядом законопроекті про видачу премій за вироблення „жаток самообросок“ або „жней-снопов'язок“. Врешті, докладчик висловлює побажання, щоб держ. банк встановив льготні умови кредиту при видачі грошей на придбання молоток російського виробу.

Штарнов постанає проти законопроекті і заявляє, що Росія, яка має в Любердах під Московію машинобудівельні заводи, що належать до американського тресту, буде дуже важко боротись з цими трестами. Вашим законопроекті, — каже промовець, — ви будете допомагати не російському машинобудуванню, а американському трестові. Це тільки збільшить конкуренцію. Зважаючи на це, к-д. приєднуються до докладу сільсько-господарської промисловості в тій частині проекту, в якій встановлюється звинщення таможенних податків на сел.госп. машини і голосують проти льгот по промисловому оподаткуванню і видачі премій.

Міністр торгу докладно зупиняється на законопроекті і обурює його. Дюбінський авертає увагу на те, що цей законопроект буде корисним тільки для значного капіталістичного машинобудування і для поміщиків, а не для селян, яким не потрібні дорогі локомотиви й машини.

Вся вага цього законопроекті ляже не на значних сільських хазяїнів, а на мільйонне руське селянство.

Після промов кількох депутатів, Дума відкидає негайність 123 голосами проти 82 і переходить до постановного обміркування. Одділи з 1—3 приймаються в редакції комісії. По одділові 4-му Андрійчук виступає на безпомпливому пропускові кінних машин і машин для вироблення криги.

Дюбінський і Воронков висловлюються за безоплатний пропуск сінокосянок.

Івської громади, надії і поривань. Тоді життя кипіло, поспішало, і за ним поспішав журнал. Тепер поспішати нема куди й нема чого, і журнал може виходити раз на місяць: він не опаніжить!

Таку саму ріжницю помічаємо і в змістові цих двох журналів. Там обміркувались „питання дня“—тут обміркуються питання часу. Там планували той бальорай, найближчий, мажорний—тут настрої цілком инші. Так змінилась картина українсько-російських настроїв за короткий п'ятилітній період.

Краще, врештто, залишити порівняння, щоб не втратити свіжих болячок. Що було—те минулося. Нагадайте ж ми про „Український Вѣстник“ єдине для того, щоб установити генетичну зв'яз між цими двома „віхами“ нашого громадського життя. „Український Вѣстник“ поклав першу відважину—„Українська Живнь“ продовжує тепер розпочату шість років тому будову.

У проспекті „Української Живни“ оповідалось, що новий журнал має завданням—„служити інтересам і потребам 30 мільйонного українського народу й знайомити громадянство з українським національним рухом“.

Перша ж книжка „Укр. Живни“ показує, що організатори журналу шильово дбають про найкраще й найповніше здійснення своїх обіцянок. Книжка укладена дуже повно й інтересно й дає в мініатюрі майже вичерпуючу картину сучасного українського життя. Книжка відкривається гарно написаною статтею „Наші задачі“, де

З поради Шидловського 2-го голосування одділу 4-го відкладається до слідуячого засідання.

ВЕЧІРНЄ ЗАСІДАННЯ.

Обмірковуються далі пояснення Касо по університетським запитанням.

Мілюков продовжує свою промову, яку почав в минулу середу. Він зупиняється на поясненнях Касо і доводить, що в них було дуже мало правди.

Підчас промови Мілюкова праві кричать.

Октябристи також демонстративно кричать.

Неклядова, що промовляв після Мілюкова, авсім не чути за загальним галасом. Помішники пристави починають збратати, а наказу Родзянко, виборчі записки. Під час цього Некрасов попереджує Крупенського, що коли галас не втихне, то ліви не дадуть говорити Пурішкевичу.

Галас не стихає.

Коли на трибуні з'являється Пурішкевич, з лього боку починається страшний галас.

Промовляти не чути.

Голова оголошує перерву.

Під час перерви Родзянко благає лівих втихомиритись.

Ліви питають Родзянка, чого він мовчав, коли кричали праві.

Нарешті згожуються на тому, що ліви будуть мовчати, коли буде промовляти Пурішкевич, праві ж обіцяють кричати під час першої частини промови Аджемова, а другу частину—вислухати мовчки.

Пурішкевич в своїй промові, як звичайно, всіх лає, і, нарешті, називає Мілюкова шпигом, який переказав студентам думку професорів.

Мілюков залишує на совісті Пурішкевича це обвинувачення, коли тільки в нього є совість.

Пурішкевич підтвержує своє обвинувачення.

(На лівій—страшний галас, кричать „Вон!“ Тесленко й Родічев гуркотять кулаками по поштрах).

Камулетін, що змінив Родзянка, якийсь час зважано на все довільно. Але потім махає рукою й входить з трибуни.

В залі гасять вогні.

ПО РОСІІ.

— Проект початкових шкіл. Особлива комісія Державної Ради виробила доклад про початкові школи. Законопроект про не Державної Думи комісія настільки переробила, що його можна вважати цілком новим. Радянська комісія багато зменшила права й програми шкіл і одкинула всю ліберальність Державної Думи в справах національних і віросповідних. У старовірив і сектантських зареєстрованих общин одняли право одкривати школи. Порядок одкривати шкіл, який Державна Дума в своєму проекті робила дуже простим, особливо для земств і городів, ускладнюється багатомо формальностями; земства і городи позбавлені навіть всіх льгот в цьому відношенні. Навчання рідною мовою учнів із проекту виключили. Навчання инославного закону Вожого дозволяється тільки за дозволом начальника губернії. Шкільні ради, губернські і повітові, в своєму складі дуже обмежені. Функції і права попечителів і попечительств лішили без зміни тільки в Москві та Петербурзі. (У. Р.)

— Селянські розгаї. Одного вечора в селі Пушівці, смолєнського повіту, на селянській гулянці, коли всі відомі селянам розгаї були перепробувані вони вигадали нову гру в „мертвяка“. Цікаво, що участь в ій брала селяне всякого віку, од 12 до 70 років. За „мертвяка“ згодився бути парубачок років 19. Його, як водиться за похоронах, роздягли, обмили, одгали, як справдішнього мертвяка, й

поклали в домовину, яку тут же й втесаєли. Посвітили свічки й скалки. Де-які селяне поодягали довгі жіночі сорочки, перецепили через плече рушники і почали, замість священника й дякона, праявити „панахиду“. Все обійшлося в той вечір гаразд—покійник лежав в домовині мовчки; у всіх липалося вражіння од цієї загадки, як од справдішніх похорон. Тільки другого дня розійшлась чутка по селу, що той парубок, який був за мертвяка, збожеволів. Про все це довідалась поліція, зробила дознання й написала протокола. Священник той парадій од себе теж поспав смолєнській духовній владі повідомлення про це. Кажуть, що більше сотні селян оддали під гражданський та церковний суд. Село, в якому сталася ця подія, не дуже глухе: за 30 версток лежить город Смоленськ а за три верстки проходить залізниця.

(Р.Б.В.)

— Реформа учительських семінарій. Радою з законопроекті про реформу учительських інститутів, в Державну Думу за підписом тих-же 150 депутатів подано проект реорганізації і учительських семінарій. З цього приводу в міністерстві народньої освіти заснована комісія, якій доручено виробити проект потрібних змін в учительських інститутах та семінаріях. Разом з цим будуть вироблені і подані на затвердження нові штати учительських інститутів та семінарій. Роботу в цьому напрямкові вже почали в міністерстві народньої освіти. (Б. В.)

— Новий роман Генріха Сенієвича. Відомий польський письменник Г. Сенієвич пише новий історичний роман, зміст якого буде пристосований до столітніх роковин наполеонівської епопеї 1812 року. За головного героя роману буде введено князя Юзефа Понятовського. Новий твір письменника вийде одночасно в оригіналові і в російському перекладі.

ПО УКРАЇНІ.

У КИЇВІ.

— День „житнього колоса“. Рада київського „Общественного кружка“ пропонує організаційному комітету організувати в своїх членів 100—150 душ жоржків і общині прийняти на себе збор жоржків по Житомирській, Львівській улянцях, на Лук'янівці, Снівній площі, Б.Кудрявській і по Бібиківському бульвару до Бесярбачки. Коли треба, „Кружок“ дає своє помешкання організаційній комісії. Крім того, рада „Кружка“ одицтує в день „житнього колоса“ 10 проц. з упорядженого вечора і 10 проц. од гри в лото.

Як нас повідомляють, по середніх школах збору в цей день не буде, бо шкільна адміністрація не дає дозволу, посилавшись на циркуляр міністра.

— День „білої квітки“. Тепер члени комітету по організації дня „білої квітки“ вже готуються до урядження свята на користь слабих сухотами. Цими днями одбудеться у них перше зібрання. В цьому році київське товариство для боротьби з сухотами вирішило звачно розширити план організації дня „білої квітки“ як у нас повідомлялося, ліга боротьби з туберкульозом рішила призначити день „білої квітки“ на май місяць. Але у Києві день „білої квітки“ одбудеться 20-го априля, бо на думку організаторів, у маю виважає в Києві шкільна молодь, яка властиво найбільш допомагає своєму працею.

— Про вибори в 4 Д. Думу. Присутність київської городської управи постановило доручити складати списки виборців у четверту Д. Думу глашанм Вурчакові і Юзефі.

— Процес 298. На 4 априля в московській судовій палаті призначено справу 298 дантистів, зубних лікарів

і чиновників смолєнського лікарського одділу, яких обвинувачують за підлог документів. Де які в обвинувачених живуть тепер у Києві.

— Панахида по Красинському. З приводу столітніх роковин смерті відомого польського поета Красинського вчора в костелі св. Олександра одправлено було панахиду. На панахиду прибуло багато людей.

— Земська нарада в справі кустарництва. 20 лютого в помешканні київ. губ. земської управи одбудеться нарада в справі обслідування кустарництва на Київщині і становища хлібної торгівлі. На покриття розходів по обслідуванню кустарництва губ. земське зібрання асигнувало 3000 карб. і на обслідування хлібної торгівлі 500 карб.

Крім того, на цій нараді мають розглядати питання про обслідування бюджетів селянського господарства.

— В духовній академії. На вакантну кафедру рускої історії в київській духовній академії вибрано проф. Фоминського.

— Курси. Директор коротистівської учительської семінарії просить київської губ. зем. управи асигнувати 1500—2000 карб. на впорядження при семінарій літніх учительських курсів.

— 35-ліття німецького сільськогосп. товариства. Святкування 35-літнього ювілею київського товариства сільськогосп. товариства і сільськогосподарської промисловості призначено на 22 лютого в 7 1/2 год. вечора в помешканню дворянського дому.

— Пушкинський вечір. Завтра в народній аудиторії (Бульварно-Кудрявська, 26) одбудеться літературно-музичний вечір, присвячений пам'яті А. С. Пушкина з приводу 75-ліття з дня його смерті.

— В справі арешту Кулябка. Бувшого начальника київського охранного одділу Н. Н. Кулябка пими днями переведено з головної гауптвахти в київський військовий госпіталь, бо визнає, що йому треба серйозно лічитись. Кулябка положено в окремій кімнаті.

— Допомога російській промисловості. Голова ради міністрів знов розіслав начальствующим особам усіх інституцій, а також і начальникові пішвак. зал. дороги, циркуляр, в якому радить з приводу останніх подій в промисловій життю Росії давати замовлення виключно російським заводам. Через те, що від де яких інституцій надійшли скарги, ніби російські заводи не задовольняють всіх вимог заказчиків, то в циркулярі радиться в таких випадках повідомляти про неукоритне виконання замовлень міністра торгу й промисловості.

— Нови швидкі поїзди. З 1 мая буде завведено ще одну пару швидких поїздів на лінії Ростов—Катеринослав—Знаменка—Фастов—Варшава... (Берлін—Париж).

— Про перевозу продуктів для голодних. Міністерство доріг дозволило одправляти з 1 марта по 1 мая картоплю в невржайній губернії Самарської, Казанської, Самарської, Нижгородської, Вятської, Пензенської, Тамбовської і Сибірської з усіх станцій зал. доріг з великою швидкістю по тарифу малої швидкості, з умовою, щоб ті особи, які перевозять картоплю, подавали подвієчення повітових земських управ, а також заявляли про це наперед начальникам станцій.

— Арешт. На Миколаївській улиці арештовано позбавленого прав Гриф-Ротаруша, заузюженого по відомому процесу Полтович. Ротаріуш втік з під догляду поліції.

— Приїзд А. С. Шмакова. Повзачора ввечері приїхав у Київ з Москви прес. пов. А. С. Шмаков, який виступає в справі Вейліса гражданським позивачем з боку матері Юдинського. Вчора Шмаков побував у председателя суда Н. С. Грєбаря, а потім знайомився в канцелярії з давними слідства по справі Вейліса.

сумна повість, арештто, буде прочитана з увагою не тільки російськими, а й українськими читачами.

Усі видатніші події сучасного українського життя також знайшли відгук у першій книжці „Укр. Живни“. Між иншим, редакція відгукнулася і на відому статтю П. Струве „Общественная культура й української пертикуляризм“, надруковану в „Русск. Мысли“. Оплонетом д. Струве виступив д. Старий Українець (стаття „Український книжковий язык і общерусская культура“). Автор зупинився тільки на одній стороні порушеного кошичним редактором „Освобождения“ питання, але в межах своєї теми автор висловив багато справедливих і цілком слушних думок. Загальній оцінці статті д. Струве редакція „Укр. Живни“ обиде прясватити ще кілька статей, які мали-б освітити питання з усіх боків і з погляду всіх течій сучасного українства.

Невелику розміром, але цікаву змістом замітку про Холмське питання дав д. Ан. Василько. Хоч українські моменти в холмським питаннях були ваччелі в останніх думських дебатах (промови Булата, Дукровського, Чхеїдзе, Петрова, Луцицького і Нікольського, проте ця замітка не втрачає свого інтересу для російського читача. Думські промови в конченості мали загальний характер, тоді як замітка д. Василька оперта на досить солідний фактичний і числовий матеріал. Автор, між иншим, цитує забуті „Труды этнографическо-статистической экспедиція вь Юго-Западный край“ (1872), з яких видно, що

Холмщина й тоді була в значній мірі українським краєм. Для російських читачів „Укр. Живни“ стаття д. Василька буде особливо корисна, бо російське громадянство й досі не цілком ясно уявляє собі, як стогніє сирва в відокремленні Холмщини з погляду українських інтересів.

Другою першорядною питанням сучасного укр. життя—земський політичний—присвятив досить докладну статтю д. В. Садовський. На жаль, не всіма висновками автора можна згодитись. Автор, прим, каже, що сучасні українські земства, будучи в теорії націоналістичними, себ то ворожими до українства—на практиці ставляться до українства більш або менш прихильно, бо то вимагає життя. „Життя бере своє,—каже автор,—і теорія розминається з практикою, а що далі, то життя все більше й більше примушує земців рахуватись з укр. національними потребами“. Нам здається, що автор, коли пише ці слова, не знав про анти-українські постанови київського, полтавського, кременчуцького, ковоптовського, подільського й інших земств української землі. Автор, правда, наводить факти протилежні, але то факти давні й поодинокі. Тепер картина змінилась.

„Редакція „Укр. Живни“ має, очевидно, на думці знайомити своїх читачів з життям усіх частин України. У першій книжці доказом цього бажання являється ґрунтовна стаття д. Дм. Донцова про галицьку виборчу реформу. Автор не робить собі ніяких ілюзій що до близького задо-

3 Кітціщини. Справоздання. З одчоту неморозовської богадільні, кавіацького повіту, за 1911 рік видно, що в цій богадільні перебуває 30 душ. Вірит і беззахисних людей старого віку і годувальниць свиней—20 штук.

3 Поділля. Лікарні. Повітові земські збори постановили одкрити в 1912 році в балтському повіті 8 нових амбулаторій в таких місцях: в Голоскові, Ягорлях, Рибницях, Великій-Мечетні, Молокишу, Варсуках, Троїнах та Бакші. Медичний персонал в ці амбулаторії уже призначено.

Забастовка. Селяне села Концеби, балтського повіту, проваджені місцевого єпископа, проваджені Серафима, про свою постанову на сільському сході проти священника Г. Лашкова. З останнім селяне воюють уже деякий літ—вони хотять, щоб він залишив їх село, і не раз скаржилися на нього єпархіальному начальству, та синодолом. Всі ці скарги не мали ніяких наслідків і селяне оповістили „забастовку“: наперти перше, забрали у священника ключі і не пускають його правити службу. „Забастовка“ почалася з нового року і тягнеться й доі. Хто переможе—селяне чи священник—не відомо.

Нещастя. В містечку Голованівську, балтського повіту, фершалка-акusherка земської лікарні Оржескієвська стріляла в земського отрахового агента Кочарського і тяжко поранила. Причина—романтична.

3 Чернігівщини. Вулиця Заньковецької. Ніжовська городська дума постановила назвати одну з городських вулиць (Сучківську) вулицею імені Марії Заньковецької.

Українська вистава. В селі Шабалинові, осидельського повіту, в земській народній школі любителі грали комедію Карпенка-Карого „Чумаки“. Песа пройшла дуже гарно. Людей було повно. В атрактах грав кобзарь село Хвалівки—Ткаченко.

3 Полтавщини. Промислівник. В селі Великих-Вубуках, промислівського повіту, сільська громада постановила закрити всі пивни.

Громада. Після 4-х-річної оплячки хорольська музично-драматична громада почала збирати. 11 лютого були загальні збори членів. Прийнято 53 нових членів, вибрано правління і ревізійну комісію.

На 4-м тяжкі пости буде влаштовано вечір для членів громади, а на Великдень—лотерею алергі на користь голодних губерній.

Хорольське кредитове т-во закінчило рік з чистим прибутком в 728 карб. 50 коп., котрі розділені так: в запасний капітал—182 карб. 13 коп., в капітал для допомоги убогим міщанам—100 карб., наградних членам, щоговду і сторожкам—190 карб., На дві стипендії при городській школі—20 карб. Останній т-во розвивається мляво через малий кредит (100 карб.), а це одержано дозвіл на 200 карб. кред. і в надії, що літ піде краще.

3 Харьківщини. Пошесть. У всьому сьому повіті лютею пошесть сипного тифу. З епідемічного персоналу заразилося три лікарі і сестра милосердя.

3 Катеринославщини. До справи Мілашевських. Свідки по діду Мілашевських зв'язували яростну картину занепаду дворянства. Багата дворянка, яка має маєтків на 6 мільйонів карб., Ковалевоєвська держить дорослих синів в „жакіях рукавицях“ в Александрівську на сільському ренку на волю. Олександр Ковалевоєвський видає підручній Мілашевській на 60 тисяч карб. вексель та 3600 карб. грошима на купівлю автомобіля за „ласка“ а потім йому пораяв старший його брат Сергій (бувний предсідатель союзу руського народу), щоб той подав заяву, що ці векселі видані під погрозою і той подає на Мілашевських в суд. Відділом призначено засідателів Мілашевських виправдано, але прокурор його опротестував.

вильнення українських домагань, але на відставці реального аналізу існуючих відносин і реальних сил приходить до висновку, що крах теперішньої політичної системи в Галичині все таки не за горами. Важно, щоб і на далі в „Укр. Ж.“ з'являлись статті про життя наших закордонних братів.

Новий „Історії українського письменства“ С. Єфремова присвятив теплу статтю д. А. Саліковського під заголовком „Судьби українського слова“. Автор прихильно поставився до методу й висновків С. Єфремова, а найбільше адуцився на зокремих фактах його книги, щоб змалювати в загальних рисах історичну долю українського слова. Д. Саліковський киняє свою статтю бадюрним акордом: „Вільна думка й вільне слово в кайданах не помруть“.

Огляд біжучого українсько-російського життя належить перу д. Серг. Єфремова. Автор адуциється на всіх цікавих питаннях біжучого моменту—столітніських циркулярах, „богданівстві“ й „розсінні“ й новітні бажаннях „Росії“—й з властивою йому досвідченістю освітлює їх.

Цілюком окремо стоїть стаття В. Кистяковського „М. П. Драгоманов і „Вольне Слово“, присвячена реалізації пам'яті пок. Драгоманова від тих наслідків, які навів на неї В. Я. Вогучарський у своїй книзі „Із історії політичної боротьби в 70-х і 80-х рр. XIX віка“. Як відомо, д. Вогучарський у своїй книзі категорично заявляє, що „Вольне Слово“, редаковане М. Драгомановим, було органом контр-революційної „Священної Дружби“. Д. Кистяковський на підставі поважного фактичного матеріалу доводить, що Вогучарський помиляється: „Вольне Слово“ було органом строго й чисто святоцидним і ніякого зв'язку з „Святою Дружбою“ не має. Журнал був органом „Земського Союзу“ й чесно служив ідеї перебудовання Росії на вільних і демократичних підвалинах. Як що згодом і виявилось, що один з співробітників „Вольно. Сл.“—А. П. Мальшинський—був „секретним повідомителем“, се бо агентом департаменту поліції, то це не має рішучого значення для оцінки „Вольно. Сл.“, як не має значення провація Аєфа для оцінки цілої с-р. партії.

Тиф. Поміж робітниками брянського заводу лютею шлузковий тиф. В лікарні лежать біля 40 душ. Багато хворих повертається назад за браком місць.

„Потішних генерал“. У Вахмуті спеціальна комісія ревізує діяльність „потішних генералів“—інспектора народних шкіл, Луцкевича, який дуже погано ставився до земства. Як пишуть „О. Н.“ єсть чутка, що Луцкевич прислунав батьків учнів давати гроші на потішних. Видавав свої брошури та вів переписку по справам потішних на казенний кошт.

Наказ. Катеринославський поліцейський наказав городовим, щоб вони арештували тих жінок та дівчат, які будуть підкадати дітей.

За конями. В селі Воскресенці, Олександрівського повіту, на річці Конці знайшли труп 12-літнього хлопця В. Прецивського. Після слідства виявилось, що його хтось убив. Поділля вбивство зловила. Вбивця—товариш вбитого—14-літній хлопець К. Шарль. Причина вбивства—коня. Вони вдвох їздили по льоду і сварились: кожний кавав, що в нього коня кращі і що він краще їздить. Після сварки стали битись і Шарль коньком убив Прецивського.

Душеубство. У Катеринославі на Петровському заводі було вбито стражника Емельянова. Ротмістр Комаров рапортував, що Емельянов сам себе вбив, крав чистий румунціо. В другому рапорті писалось, що Емельянов убив себе зумисне. Тепер пристав Скопин доніс губернаторові, що куля попала в спину. Єсть чутка, що стражника неумисне застрелив син ротмістра Комарова.

3 Херсонщини. Українська вистава. З містечка Глодоси наш кореспондент пише: В неділю, 5 лютого, в другій двохкласовій школі відбулась українська вистава. Виставлено було п'єсу Карпенка-Карого „Розумний і Дурень“.

Вистава пройшла гарно. Збору було карбованців з п'ятдесяти, але трапи на сцену доходять до сорока. У нас ще не було своєї сцени, а тепер спромоглись на свою власну. Все добре, тільки на зовні нема просторого помешкання. Думка у всіх є, щоб упорядити виставу на Великдень.

Галичина.

(од власного кореспондента).

Крамарж і москвофил. Серед галицьких москвофілів велике „ликованє“, бо п. Крамарж завоу заговорив про них. На вічу в Големові п. Крамарж мав промову про теперішнє політичне становище в державі, і висловлював своє невдоволення з того, що міністром заграничних справ назначено гр. Верхгольда, який, ніби б то буде направляти політику проти москвофільства більш рішуче, як покійний Ерсталь.

Всіх чутки. По вірванню українсько-польських переговорів і розважно сьому, часописи почали придумувати всякі чутки і сенсації. Першою сенсаційною чуточкою, яку пустили польські часописи, було уступлення мітроніці Шенгінського на його місце князя Макса Саксонського! Це була, однак, газетарська видумка і більш нічого. Вільш або менш реальні чутки зародилися в часописах про зміни на вірванні станових в краю після того, як презеса польського кола Вільняського назначено спільним (австро-угорським) міністром окарбу. Почали часописи писати, що має уступити намістник Вобжанський й маршалок краєвий гр. Вадені. На місце першого буде призначений гр. Тарновський, або бувший міністр Коратовський, а на місце другого—бувший міністр Д. Абрагамович. На обидві є правди в цих чуточках, покаже недалека будучність.

Виділо дрібних заміток і бібліографії уміщено заміток про торішні шевченківські і шашкевичівські ювілеї, хортовські некрологи Житківського, Ганні Варвінок, А. Тесленка, І. Вондаренка, І. Прієєвського, Г. Шерстюка й Я. Шульгина, про торішні австрійські вибори, про московські українські товариства, про українське життя в Одесі. Репетити уміщено на „Львівському історію України“ М. Грушевського, на книгу І. Василенківського „Україна і сргана українська“, на книгу Рубакіна „Среди книг“, на „Труды XIV археологического съезда в Чернигові 1908 г.“, на працю С. Русової „Малорусская литература“, уміщену в VII томі „Народной энциклопедии научных и прикладных знаний“, що видає харківське товариство поширення освіти в народі, й, нарешті, „Статистический справоч-

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Листи від художників-скульпторів. В об'єднаний комітет при київській гор. урядні почали надходити листи від художників-скульпторів з запитаннями в справі 3-го конкурсу. Між иншим, в комітет надійшов лист з Велграда, з Сербії, од скульптора Шейта, в якому він прохає вислати портрети Т. Г. Шевченка і умови конкурсу.

Другий такий лист надійшов з Саксонії від художника Штерна.

На біжучі теми

Ксьондзи Моносі. Перед судом у Петрокові Стояли ситі та здорові. Аж три моває! Вазилій, Сидор і Дамазій. Суддя кавав: „Одлі пречности, Шо ви у келіях всеє часто, Яких гріхів там натворили?“

Казати першим став Вазилій: „Я гроші брав, дівчат любив, І смашко їв, і смашко пив, А бмашко сказати тобі не в силі... І Сидор теж йому кавав: „А шеля він Мадох почав: „Трудні всі заповіді Вожи, Ніхто їх виконати не може, А особливо, як згадати, Про шосту, сьому і десятію... Не хтвів молитися, бити поклонів, Читати окаянські канони, Бо все обридло, надійло, А серце любощів хотіло; І я любив... О, як любив. Через любов і брака вбяз, А потім втік, брата ховався. Тепер, як бачите понався...“

П Михайлович.

Справа Мацоха.

Олена Мацох обвинувачують в участі в убивстві чоловіка, в святотатствіній покражі грошей, належних Ясногорському монастиреві і в участі в підробленню свідоцтва про шлюб.

Винуватою Олена себе не визнає. Познайомилась вона з Мацохом років 8-тому. Виповідавшись у Мацоха вона того ж дня випадково зустрілась з ним й розбалакалась. Мацох першим написав листа й у Лодзь—так почалась дружба, котра в інтимні зносини ніколи не переходила.

В 1908 році через лиху здоровля вона покинула службу й переїхала до Варшави. Мацох став давати їй великі суми грошей. Вона не хотіла брати і питала, де він їх бере. Мацох кавав, що то його „кавалерські“ гроші і так запевняв її, що вона й не підозрівала, що то крадені гроші.

Мацох пропонував їй вийти за його заміж, кажучи, що вийде з монастиря. Вона не згодилась.

Тоді він пораяв вийти за брата його. Брат її подобався і вона брала згоду вийти за його. Але Мацох несподівано повідомив її, що брат умер. Олені було шкода брата Дамазієвоєв й вона носила по йому лабу.

Щоб дати Олені змогу жити спокійно на особній квартирі, Мацох роздобув фальшивий документ на ім'я вдови Мацоха, по котрому вона й жила в Варшаві.

Незабаром Дамазій вислав Олену за свого троюродного брата Вацлава Мацоха. Олена полюбила Вацлава. Після весілля їздили обоє за кордон, а потім оселились в Варшаві.

Через деякий час до рук Вацлава попав лист до Олені від Бузьцького, котрий раніш залишався до неї; Вацлав почав знущатись з неї і нахвалитись, що покаже листа Дамазієві.

10 люта Дамазій викликав до себе Вацлава, після чого Вацлав і не вернувся.

13 люта до Олені заїхав Дамазій з своїм приятелем Залогом і кавав що вінник по Югославії, виданий позатрі Югославським земством. Статті й замітки інформаційно-бібліографічного одділу належать д. С. Єфремову, А. Саліковському, А. Васильові, Д. Дорощенкові, Д. Дольцову, О. Н. С. Петлюці й В. Садовському.

Загальною оцінку новому журналові тепер ще, очевидно, рано давати, бо одна книжка—матеріал занадто малий для вичерпуючої характеристики. Проте вже тепер видно, що журнал стоїть на певній дорозі. Сама ідея такого журналу дуже плодотворна, а перша книжка „Укр. Ж.“ яскраво свідчить, що реалізація стоїть на однім рівні з ідеєю. Розуміється, при сильних бажаннях можна там знайти й деякі недогляди, й деякі прогалини. Але позитивні сторони книжки виступають величезно, що про хви не може бути сумніву, що в дальніших числах журналу остаточно переберуть свою організаційну стадію, теперішні прогалини й недогляди зникнуть без сліду. Це тим правдоподібніше, що редакція „Укр. Ж.“ сама цілком ясно знає собі справу й обіцяє в дальніх числах книжки журналу якомога пальніше дбати про поширення й поліпшення їх змісту.

Зостається отже як-найширше вітати нового борця за відродження й рівності українського народу. Семья українських часописів давно чекала народження такого журналу, й тепер, коли він народився, вона може його вітати тільки словами подяки й щирого спочуття.

М. Гирнович.

Вацлав вїхав до Америки. Олена не повила. Тоді Дамазій кавав, що убив її чоловіка, він негідник, скандалист, неблагородна людина.

Причиною убивства була думка Олені є ревнивою Дамазію, бо він бачив, що вона любить свого чоловіка і буде йому вірною жінкою.

Вацлав не міг терпіти Дамазія й не називав його інакше, як „поганець“ і „респунт“.

Після вбивства чоловіка, Дамазій знову умовляв Олену вийти за його заміж, але вона одмовилась.

За те, що потайлі злочинство, обвинувачують вїзника П'янка, монастирського служку Бласкевича та ксьондза Старчевського. Винуватими вони себе не визнає.

Старчевський каже, що він ніколи догадувався, що Олена полюбовниці Мацоха. Про вбивство Вацлава він нічого не знав, бо ще 5 люта вїхав в отпук. В цей же час він одержав листа од Дамазія, в котрому писалось, що Дамазій на захте покинув монастир. Незабаром Мацох приїхав до родичів Старчевського і вони разом поїхали за кордон шукати посади ксьондза. Коли в сьомому Старчевський повернувся до монастиря, то догадався—хто убивав, йому стало шкода Мацоха—й він попередив його конспіративною телеграмою „про небезпеку“.

В розграбуванні монастирської казни Старчевський теж не визнає себе винуватим. „На що потрібні були гроші?—кавав він. Горілку, пиво, вино й коньяк ми мали по розпорядженню пріора Реймана від монастиря, по його ж розпорядженню видавались гроші і на подорож за кордон. Люболюбницю я мав одну, та та й мені нічого не коштувала, бо мала свої гроші“.

Ксьондз Олесинський, обвинувачений в святотатствіній крадіжці і Петкевич, як спільник Олесинського—винуватими себе не визнає.

Цигановський обвинувачений за підроблення печаті парфії Паржимеха, признався, що зробив її по замовленню Мацоха.

Через шість місяців після арешту Дамазія Мацох рішучо заявив, що він не визнає себе винуватим ні в чому і що визнає признався й наговорив на Старчевського, Олесинського і Петкевича через те, що боявся обинувачення в покражі дорожничої ризи з чудотворного образу. Олені він дав гроші зібрані з прочан. Зібрав він 20 тис., з котрих всього 8 т. витратив на мессі.

Згодом виявилось, що до цього нового посвідчення Дамазія Мацоха призвала змова всіх підсудних, котру вони вели перепискує. Змову викрили владково. Одну записку, писану рукою Старчевського, служитель загубив і вона попала до рук властей. При трусі в камері Старчевського знайдено 38 листів.

Після читання акту обвинувачення Мацох признається в убивстві і каже, що зробив його, не пам'ятаючи себе, після того, як в суперечці його було ударено по обличчю. Визнає себе винуватим і у всіх інших злочинствах.

Інші обвиненні винуватими себе не визнають.

15 фебр. допитують свідків. Дамазій держиться спокійно. Олена Кржижановська—з виснаженням, змученим обличчям, біда. Вона уважно дослухається до кожного слова свідків, ніколи не сміхується. Старчевський—зі схиленою головою. Олесинського чути видно. Інші підсудні замітно хвилюються.

Допитують свідків; з 29 свідків більшість кажує те саме, що й на попередньому допиті.

Яєнський, директор краковської поліції, котрому було доручено од російської поліції знати Мацоха, каже, що на попередньому допиті Мацох кавав, що убив брата в турсьці, а потім кавав, що у-віні. При трусі у Мацоха він знає шов пашпорт на ім'я Олені Мацох, та один якийсь закордонний пашпорт.

Введений під вартою, колишній ценстоховський пристав Денисов розповідає про подробиці турсі й попередні розслідування.

Ценстоховський поліцеймейстер Чеснок розкавав про телеграму од Дамазія Старчевського, про книгу прибутків й видатків, витребувану у настоятеля монастиря; про два листи Дамазія до Старчевського, про золоту брошку й каралі, знайдені у Старчевського, та про показування Олені фотографії убитого. Останні, по його словам, прикинулась неприпомню.

Далі Чеснок розповідає, що знайшов у Старчевського браунінг й 84 р. та совиру в комірниці.

Потім допитують ценстоховського пристава Арбузова, котрий робив трус у Олені в Варшаві, але нікого там не знав, купця Патека, у котрого було заплено рогожки, жінку Патека й инш.

За кордоном.

Недостача робітників в Канаді.

Англійські газети пишуть, що в Канаді тепер велика недостача робітників. Хоча в 1911 році в Канаду прибуло 351.000 переселенців, уряд проте сподіється, що в цьому році буде ще більший наплив їх. В одній Манітобі єсть більше 36 мільйонів акрів землі, златної для хліборобства. З цієї землі може бути виділено 229 тисяч учасків по 160 акрів в кожному і кожному учаску посадити по чотири душі на учасок, то для одної Манітоби треба населення мільйон душ.

Недостача також велика і в хліборобах по степах провінції. Уряд Канади дає всякі підписує контракти з строковими робітниками по 50 карб. в місяць, а з роковими не менше, як по 40 рублів.

Болгарська ж газета „Болгарський Голос“, що виходить в Нью-Йоркові, повідомляє, що дуже скрутне становище болгарських емігрантів, що живуть в Америці. 80.000 болгарських переселенців ексцелюються страшною, а захисту ніякого не мають, бо в Америці й досі немає болгарського консульства.

Младотурецькі вибори в Македонії.

Як повідомляє софійська газета „Народні права“, в останні часи в ріжних місцях Македонії знаходять бомби. Догадуються, що всі знайдені бомби належать младотуркам, положено їх з метою добитись оповіщення військового стану в Македонії, щоб таким чином залаять і без того залаяний народ і мати повну перемогу на виборах в парламенті.

Коло міста Велес, під казармами „Кир Теле“ турецькі салдати вирізали цілий гурт подорожних болгарів, пограбували їх і таємно закопали в землю.

Відгуки англійського робітничого руху в Германії.

Англійський забастовочний рух перекинувся в Бельгію і Германію. Цими днями представники робітників грюх великих каміанно-вугільних копанень в Пруссії заявили своїй адміністрації, щоб їм збільшено плати, так само як і англійцям на 15 проц. Такі самі умови поставили і робітники в Силезії.

Коли хазяї копанень не згодяться збільшити плати і зменшити робочі часи до 8 годин для всіх шахтарів і до 6 1/2 для тих, що працюють в самих глибоких шахтах, германські робітники пристануть в марті до англійської загальної забастовки.

Останні вісти.

(з газети та по телеграфу).

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. На набережній перед університетом дежурить поліція. Проф. Мігулін, не вставши в себе в аудиторії від одного слухача, пішов геть.

Градначальник општрафував студента Гегелашвілі і Страхова на сто карбованців кожного за демонстративні виступи проти поліцейських.

Р'вчч повідомляє, що сенатор Трусовий подав в поведілок Всеізданий доклад про київський охранный одділ і просив дозволу одлати під суд Кулябко, Курдова, Спірідовича і Берігін.

Філер, які наглядати за Гегечкорові, доплатно в охранный одділ, бо Гегечкорові поскаржився, що вони обридають йому. Тепер догляд за квартирою Гегечкорові трохи змінено. Філерський аборонено бути в швейцарській фого дому, де живе допутат; старих філерів замінено новими і наказано їм наглядати за Гегечкорові так, щоб той не помічав.

Директором департаменту поліції буде встановлено віце-директора Бельського.

В Флорідевії пустині келію Іліодора охороняє сторожа. До Іліодора нікого не пускають. Бачиться з братом йому дозволяють тільки при охрانی. Іліодор зумує. Він заявив, що не вийде з келії, поки не візнуть сторожі.

Сп. Гермоген полав високим особам гострі телеграми з міста Саблера і Распутіна. Він обіцяє зробити роскриття в діяльності Распутіна.

МОСКВА. Конфесковано „Голос Москви“ за 15 фебралю за „Лист Ісуповій жєнщини, ставшей жертвою Распутіна“.

ГРОЗНИЙ. В центральну Росію виселяється адміністративно 109 чеченців. Між ними є й родичі Зелімаха.

ДВІНСЬК. Син місцевого купця Цалєв Шашіро був по політичній справі на засланні. Звідтіля він повернувся зовсім хворим і через це спалив сам себе.

ПОЛТАВА. Віля мадєтського корпусу прохадив невідомий молодий чоловік в пакунок в руді. Поскованувшись, він упав і випустив пакунок. Стався вибух. У корпусі побігло шибки. Невідомий дєб утік.

СТАВРОПОЛЬ-губ. Окружний суд засудив за мотехство на рік і чотири місяці в тюрму священника Спераського.

ЗА КОРДОНОМ.

Всякі звістки.

ШАРИЖ. Обдубоє святкування 50-літнього ювілею відомого астронома Камілла Фламаріона. Юбіляри вітали з усіх країв світу.

Директор пастеровського інститута Ру зробив в академії наук цікавий доклад про знищення сарани. Поцікавлено знати бацьку, який, коли її прищепили сарани, видає, що епішоту. Спроби робились на полях Аргентини. За де-вількі днів сарану було знищено зовсім.

ПРАГА. З 28 люта по 1 люта 1912 року в Празі одбудеться всеслаєнський зльот соколов. Свято це внояржене з приводу 50-ліття з дня заснування першої чеської сокольської організації. Візьмуть участь соколи всієї славянської світу, гоетьо біля 30.000 душ. Трибуни гоетьо на 100.000 душ соколки.

Польські емігранти, докладавши, що організаційний комітет полав заощення русским, одмовилась взяти участь у святі.

ЖЕНЕВА. В городі почали готуватись до святкування 200-ліття з дня народження Жан-Жака Руссо.

БЕРДІВ. 30.000 кравоцьких підмайстрів Вердіна і інших городів погрожують забастувати з 1-го марта, коли їм не буде збільшено плати.

ПЕТЕРБУРГ. Юаншіка вибрано президентом всіх монгольських провінцій. Хухута агожується призначити суверенітет Китаю, з умовою, що Монголі дано буде цілковиту автономію.

МОСКВА. Забастовочний рух перекинувся в Америку. 700,000 робітників поставили оповістити в марті забастовку.

Французькі чорворобочі постановили 11 марта зробити одноднєвну забастовку.

Література, наука, умілість і техніка

— „Маладая Беларусь“. Петербурзьке білоруське товариство: „Загляне сонце і в наше віконце“ невабаром випускає періодичне видання: „Маладая Беларусь“. В „М. Беларусь“ видруковано буде твори білоруських молодих поетів, що вийшли з самого народу. Видання матиме оддільні:

- 1) *Громадський*, де обмірковуються питання, що мають певний інтерес для білоруської інтелігенції,
- 2) *науковий* з особливою увагою до наукового ознайомлення з Білою Руссю.
- 3) оддільний „приюженого письменства“, народної, народної літератури і народного мистецтва. Видання прикрашене буде вінетками й орнаментами в білоруському народному стилі.

Театр і музика.

— Український театр. Сьогодні в театрі М. К. Садовського йде оп. „Суламифь“. Ролі грають: Суламифь—д-ка Петляш, Абисалом—д. Бугоський, Абінаді—д. Івлів, Натан—д. Чорноморець.

— Театр „Соловцов“. Сьогодні перша вистава нової п'єси комедії Н. Турчина—„Зигзаги любові“. Беруть участь кращі сили труппи.

— Городський театр. Сьогодні гастролює Марія Лабіт—йде оп. „Доліна“.

— Українська трупа А. Купчинця 8 февраля переїхала з Катеринодара в Красноводськ, де й дає вистави.

— 14 февраля товариство українських артистів під орудою І. Г. Березняка грає в гор. Глазові, Вятської губ.

— Гастролює хора А. А. Кошица в Москві. 21 февраля в Москві в Великому залі консерваторії має бути концерт хора студентів киявського університету під орудою А. А. Кошица.

Хор цей складається з 90 душ. Програма (твори Ліста, Шуберта, Верді, Іполітова-Іванова, Мейера, Гельмунда, Манніна-Невструева, Кошица і инш.) обіцяє дати дуже цікавий концерт. Особливу ж цікавість цього концерту уявляє в себе для москвичів другий одділь, цілком присвячений українській музиці. Вуде виконано в цьому оддільні твори М. В. Лисенки—„Іван Гус“, „Іван Підкова“ і „Хор бранців“ з Гамалії та инші. Московські газети, подаючи анонси про майбутні гастролі хору д. Кошица, ставлять йому в особливу вагу ознайомлення російського громадянства з народними славянськими піснями взагалі і з українськими зокрема.

— „Московський Вѣдомости“ і український театр. „Московський Вѣдомости“, що так часто в своїх передовицях ведуть війну во всім, що стичється української справи, в ч. 36 розійшлися на цілий здоровенний фел'етон про гастролі української трупи д. Гайдмаки в Москві та про виступи М. К. Зальковецької.

Гризнавши спочатку з обов'язку професійного, чи по звичці, українське літературне в спеціальному значенні цього слова, московська „старушка“ складає справжній діфамбл „утиному і задумовому малоруському театру“. Особливі похвали, звичайно, випадають від „Моск. Вѣд.“ на долю М. К. Зальковецької.

Ось що між иншим пише рецензент „Моск. Вѣд.“ про неї: „Як гарно вміє торкатися серцевих струн і глибокий, сумний голоос! Це—жриця (вемнучих живих страждав). Кожна п'єса, в якій вона бере участь, носить якийсь особливе серйозне значення. Вона примушує глядача бути на варті при своїй повазі на сцені; ви розумієте, що те, про що вона буде говорити, крім самих слів, носить в собі ще щось таке, чого не можна з легким серцем пустити коло мимовух...“ І далі: „де чудова, велика артистка, яка нам ще раз довела, що великий талант не марніє під великим часу“. Достойно похвалила на долю д. Гайдмаки, Запорожця, Мавецького і Манька дуже гарного любовника—героя, д-ки Шостаківської і особливо хвалять „Моск. Вѣд.“ д-ку Олексієнку, молодого талановитого артиста „з вогнем“. Хвалить рецензент взагалі українських артистів за їх любов до свого „маленького стакану“, з якого вони п'ють напиво своєї служби мистецтву, і не хочуть його виміняти на инший. „Мимоволі задумався—закидає рецензент—особливо над тим, коли бачиш, який терплячий і бідний шлях буває перед українським актором“.

ДОПИСИ

(од власних кореспондентів).
С. ГЛИБИЧОМ, гайсинського повіту (ва Поділля). Темно. Велике й багате наше село роскинулось по долині

річки Віга, яка розмежовує гайсинський і ольгопільський повіти. Людей, переважно українців, живе тут більш трьох тисяч. Всі вони займаються хліборобством і сіють буряки. Не зважаючи на таку кількість населення, в нас є тільки одна церковно-парафіяльна школа, яка міститься у власнім помешканні і має одного лиш вчителя. В такому випадку освіта винні сами громадяне. Ще в осені 1909 року запрошував їх волостний писарь подумати про освіту і просити про відкриття в них земської школи, але селяне байдужі до освіти. Вони не згодились на ту умову, що треба було одвести під школу кусок землі. А земля вільна є, служить лиш випасом для гусей. Коли ж в осені приймаються діти в школу, то не один нарікає на вчителя за те, що його дитину не прийнято в школу. Учитель щорічно приймає дітей душ 80—90, то б то на 1/2, часті більш ніж можна по циркуляру, але селянська темнота з цим не згожується.

Не має наше село ні товариської криниці, ні позичкового товариства, а все це в руках жидів, яких чимало в нашій селі. Позичають жиди людям гроші під буряки і, звичайно, користуються випадком. Дають за пуд 9-10 коп., а на заводі збувають по 15-16 коп. Селянам часто треба грошей і поневолі згожуються і на такі умови.

Коли ж і в нас запанує світ і добро?

СЕЛО ЦАРЕБОРИСОВО, Изюмськ. повіту, (на Харківщині). *Місцеве життя.* Село Цареборисово роскинулось довгою смугою по над річкою Осолом і над невеличким протічком, досить бруклявим весною, який ділить село на дві половини. Це село відрізняється від инших тим, що селяне тут мають досить великі наділи, десяти з сім—правда польової землі тільки по дві з половиною десяти, а останні приходяться на ліс, дуби, та неводно землю. Грунт скрізь—чорноземля, тільки коло річки—піскуватий. Займаються люди переважно хліборобством, але й домі хазяїнують по прадідівському, тому й мають в десятині часто-густо кіп в ц'ять або сім, а як десять, то вже й багато. Найбільше сіють пшеницю, жито та ячмінь. У селі на 1000 з лишнім дворів є чотири школи, у яких вчиться 250 душ хлопців та дівчат. З цих шкіл дві церковно-парафіяльні, а дві земські, та одні з весни повітве земство думає в нашій селі поставити ще одну чотирихкомплектову. Багато охочих учиться тягнеться по вулицях. Є в нас при одній із шкіл і бібліотека народна, але про неї щось мало чути, та й українських книжок в ній крім кількох „Розмов по селянському господарству“, Є. Чикаленка немає.

Що до української свідомости, то вона собі спить довчим сном. Хоча селяне, а разом з ними і місцева інтелігенція, балакають українською мовою; також не можна сказати, щоб тут не цікавилися нічим українським, бо в селі вже можна побачити українські книжки.

Крім хліборобства, люди мають заробіток у місцевому пані Сафонові, на двох його млинах: одному водяному, а другому паровому. Решта ж заробляє де і як доведеться, а найбільше у Вахмути на шахтах. Є в нас і казюнна горільчана лавка і кілька пивних, які забирають в селян та околицьні хуторяні тисячі мабуть по тридцять у рік. Крім того сила потайних шинків. П'ють старі й малі, чоловіки й жінки.

Листування редакції.

Ст. Хайлар, д. Малеодонського. Не надрукуємо. Тут. Валде. Одержали. Підс. Тепер завізно. Сила, д. Теплоу. Не годиться.

Від контори.

Відомости про становище фонду на збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові в Києві.

На перше января 1912 року було 57371 руб. 43 коп.

Від верховського потреб. т-ва по підп. листі № 2345—2 руб.

Від жидоцького потр. т-ва по підп. вист. № 3341—5 руб.

Від І. А. Бойко жертви—35 коп.

Від кустанайської городської управи тоже—10 руб.

Від волинського губернского по гор. і зем. спр. пр.—ствія п. л. № 886—35 коп.

Від священика с. Зеленики по підп. листі № 6782—1 руб. 5 коп.

Від дубровського потреб. т-ва по п. листі № 2394—1 руб. 50 коп.

Від конотопського земського ветеринарного лікаря п. л. № 7349—9 руб. 1 коп.

Від борзенської земської лікарні по п. л. № 6845—10 руб. 7 коп.

Від водянського потреб. т-ва по підп. листі № 9259—3 руб.

Від фастовського потреб. т-ва по п. л. № 2268—3 руб.

Від рогиштинської міщанської управи по п. л. № 843—2 руб. 10 коп.

Від судебного слідчого 2 уч. бахмутського пов., п. л. 4805—7 руб.

Від священика м. Трипілля, Київ. губ., підп. лист № 2714—45 коп.

Від священика с. Сидоровичі по підп. листі № 3763—1 руб. 25 коп.

Від борзенської почт. контори, Черн. губ., п. л. № 1772—1 руб.

Від священика с. Рідколуби, Под. г., по п. л. № 6982—1 руб.

Від священика с. Семеновки, Київ. губ., по п. л. № 2759—70 коп.

Від жидринської городської управи жертви—5 руб.

Від коженівського потреб. т-ва підп. лист № 2264—3 руб.

Від ружинського потреб. т-ва по підп. листі № 2311—3 руб.

Від священика с. Жуковці, Київ. губ., по підп. листі № 2684—64 коп.

Від бакинського т-ва взаємного кредиту п. л. № 2020—5 руб.

Від священика м. Трипілля, Київ. г., п. л. 2716—1 руб.

Від любенської почтової контори по підп. листі № 7267—6 руб. 90 коп.

Від чаговського потреб. т-ва по підп. листі № 2430—2 руб. 38 коп.

Від погребського потреб. т-ва по підп. листі № 2279—3 руб.

Від Юхима Семеновича Грибинука по підп. листі № 5866—9 руб. 47 коп.

Від бобровицького т-ва взаємного кредиту п. л. № 7328—25 руб.

Від священика с. Осичка, Київ. губ., п. л. № 4044—3 руб.

Від священика с. Ворки, Черн. губ., підп. лист № 7812—3 руб. 13 коп.

Від рейментаровського потреб. т-ва по підп. листі № 2448—60 коп.

Від священика с. Вовчок, поділ. губ., п. л. № 6717—6 руб. 50 коп.

Від священика с. Спичинці, Київ. губ., п. л. № 2842—2 руб.

Від білозерської почтової контори п. л. № 1646—20 коп.

Від лисинської почтової контори п. л. № 1864—50 коп.

Від священика с. Лісники, Київ. губ., п. л. № 2669—60 коп.

Від бобинецького потреб. т-ва п. л. № 2200—5 руб. 83 коп.

Від киявської контори Державного банку жертви 1 руб.

Від земського начальника, новозибків. пов., черн. г., п. л. № 7488—1 руб.

Від лісничого В. А. Скрипника п. л. № 2596—14 руб. 50 коп.

Від пологовської почтової контори, катер. губ. п. л. № 4680—2 руб. 80 коп.

Від лузького т-ва взаємного кредиту підп. листі №№ 2104, 4485—16 руб.

Від новгородолинської дівочої гімназії п. л. № 7475—2 руб. 20 коп.

Від георгієвського т-ва взаємного кредиту п. л. № 2042—3 руб. 50 коп.

Від комратського т-ва взаємного кредиту п. л. № 1983—3 руб. 90 коп.

Від почтової контори Столю, черніг. губ., п. л. №№ 1825, 7668—4 руб. 25 коп.

Від плескачеського потребит. т-ва, Київ. губ., підп. л. № 2482—1 руб. 15 к.

Від смілянського потреб. т-ва, Київ. г., підп. л. № 2501—2 руб. 51 коп.

Від земського начальника 5 уч., новгородолинського п., черн. г., п. л. № 7449—4 руб.

Від священика с. Соколяники, катерин. губ., п. л. № 5980—11 руб. 50 к.

Від харківської почтової контори п. л. № 2138—5 руб. 50 коп.

Від вотилянського потреб. т-ва, Київ. г., п. л. № 2260—50 коп.

Від священика с. Щербачинців п. л. № 2899—1 руб.

Від миколаївської городської управи жертви 100 руб.

Від оверчського потреб. т-ва жертви 12 коп.

Від начальника ст. Одеса-Порт, п.-з. зал., п. л. № 3284—70 коп.

Від начальника ст. Бульбоки, п.-з. зал., п. л. № 3147—64 коп.

Від земського начальника 5 уч., черніг. п., п. л. № 6275—1 руб. 72 коп.

Від священика с. Загнітовки, поділ. губ., п. л. № 6806—2 руб. 20 коп.

Від священика с. Біла, Київ. губ., п. л. № 2775—2 руб. 40 коп.

Від священика с. Бронича, черн. губ., п. л. № 7817—1 руб.

Від священика с. Юшки, Київ. губ., п. л. № 2719—55 коп.

Від бориславського т-ва взаємного кредиту п. л. № 2014—5 руб. 20 коп.

Від священика с. Осташи, подл. губ., п. л. № 6883—60 коп.

Від податного інспектора 2 уч. ровн. пов., підп. л. № 1825—4 руб.

Від тетіївського потреб. т-ва Київ. губ., п. л. № 2587—1 руб. 40 коп.

Від священика с. Андріївки, черн. губ. п. л. № 7768—1 руб. 15 коп.

Від надзир. 1 уч. черніг. акцизн. правління п. л. № 6824—6 руб.

Від священика с. Венрик і потреб. т-ва п. л. № 2159 і 2880—50 коп.

Від новгородолинського казначейства черніг. губ., п. л. № 7466—18 руб. 48 коп.

Від священика с. Гуляники, Київ. губ. п. л. № 2705—35 коп.

Від липовського потребительного т-ва п. л. № 2178—3 руб. 99 коп.

Від священика с. Дергановки, підп. лист № 2828—27 руб.

Від священика с. Зван, поділ. губ., п. л. № 6678—45 коп.

Від дивинського потреб. т-ва Київ. губ. підп. л. № 2371—30 коп.

Від чауської волості, черніг. губ. жертви—35 коп.

Від мало-прицьковського потреб. т-ва підп. лист № 2410—2 руб. 80 коп.

Від священика с. Трушки, Київ. губ., п. л. № 2948—3 руб. 21 коп.

Від Київ. україн. клубу по т. книжці № 8280 і 3281—2 руб.

Від священика с. Ярославки, Київ. губ., по підп. листі № 3027—40 коп.

Від Перелобської волості, черніг. губ., п. л. № 7645—1 руб. 11 коп.

Від 1-го боровицького потреб. т-ва підп. л. № 2501—1 руб. 20 коп.

Від мглинської почтової контори черн. губ. п. л. № 7438—1 руб. 54 коп.

Від красноселівського потреб. т-ва п. л. № 2466—4 руб.

Начальника ст. Шолданешти, П.-З. зал. п. л. № 3380—1 руб. 50 коп.

Від дмитрієвської почтової контори черн. губ. підп. л. № 1803—4 руб. 15 коп.

Від священика с. Межиріч, Київ. губ., п. л. № 4365—3 руб. 35 коп.

Від начальника ст. Васюкаши, П.-З. зал., підп. лист. № 3156—4 руб. 40 коп.

Від священика м. Вогуслов, Київ. губ., п. л. № 3412—20 коп.

Від начальника ст. Голендри, П.-З. зал. підп. лист. № 3173—1 руб. 70 коп.

Від старокостантинівської почтової контори підп. лист. № 1744—3 руб. 30 коп.

Від романовського потреб. т-ва—5 руб. 20 коп.

Від ямпольської почтової контори п. л. № 6921 коп.

Від короковської почтової контори п. л. № 1789—20 коп.

Від акцизного надирателя пос. Клиши, п. л. № 7547—2 руб.

Всього—443 руб. 5 коп.

А всього—578114 руб. 48 коп.

Крім того по відомостям на 1 января цього року в Полтавському Земському кредиту на збудування пам'ятника Т. Г. Шевченкові було готівкою 786 руб. 1 коп., процентними паперами на 39.200 р. і в Золотоношському Земстві коло 5000 рублів.

Заступник Голови Комітету
Гласний Київської Городської
Думи Ів. Щітковський.
За Секретаря П. Шевченко.

Справочний одділь.

Календарні відомости. П'ятниця, 17-го февраля. Великий піст.
+ Вмч. Федора, Тирона, мч. Маріамни, обр. мчч. мннн.
Сх сон. 6 год. 44 хв., зах. сон. 5 год. 41 хв.
Театр гор. нар. долу. „Суламифь“.

Редактор В. Яновський.
Видавець В. Чикаленко.

Оповістки.

Лікарська контора.

ПРИУЛОК ДЛЯ ПОРОДИЛЬ
аку-перки
М. І. Дмитрієвої-Линчевської
Під догляд аку-спец. Прийм. секр. вагітн. і породіллях у всяку пору. Мар. Благовіщенська 44.

Приймається передплата на Записки Наукового Товариства імени ШЕВЧЕНКА.

Наукова часопись, присвячена передусім українській історії, філології й етнографії. Виходить у Львові щомісяця під редакцією Михайла Грушевського. Адр. Львів Галичина. ул. Супинського ч. 21. Lemberg Oesterreich. Ціна на рік 6 карб., окреме число 1 карб. 0-116-1

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ
Київ, Вовківська № 8.
Продаються такі книжки:

Стефанія—Оповідання.	П. 70 коп.
На крашчому папері	П. 85 коп.
Б. Грішченко. ЯКОЇ НАМ ТРЕВА ШКОЛИ	П. 4 коп.
НАРОДНІ ВЧИТЕЛІ І ВКРАЇНСЬКА ШКОЛА	П. 5 коп.
П. Смутко. ПІД СТЕЛЯМИ ДУМИ	П. 5 коп.
Д. Мордовець. КОЗАКИ І МОРЕ	П. 40 коп.
В ДЕРЖАВНІ ДУМИ	П. 5 коп.
А. Ношовченко. ДО ІСТОРІЇ ЗЕМСЬКОЇ ШКОЛИ НА ХЕРСОНЩИНІ	П. 15 коп.

роков—32-85

Приймається передплата на 1912 рік на Літературно-Науковий Вістник

місячник літератури, науки й суспільного життя, що виходить книжками 12—15 аркушів великої вісімки під загальним провідом проф. Мих. Грушевського. Видає Українсько-Руська видавнича спілка. Редакція й адміністрація (лише для Росії): в Києві, Велика-Володимирська, 28. Адміністрація просить поновити передплату завчасу. Передплата в межах Росії з пересилкою на пів-року 4 карб., на цілий рік 8 карб. Книжки висилаються раз на місяць; хто надсилав передплату по виході книжки, дістає належні книжки при найближшій розсилці. На зміну адреси треба прислати 30 коп.; при тім треба повідомити все не лише нову, але й стару адресу.

Для неможливих учеників і студентів висіпних шкіл, сільських учителів і учительок, підурядників, робітників і селян передплата на рік 6 карб.

Приймається передплата на перший ПОПУЛЯРНИЙ, ІЛЮСТРОВАННИЙ ДЕННИК на цілій Україні

„Нове Слово“.

Виходить у Львові щодня в позудне опріччє незліть та свят. Виниопаде багатим інформаційним матеріалом подає в кождім числі найкращі телеграфічні і телефонічні вісті з краю, держави і загралиці, точні, вірні і скорі інформації своїх власних кореспондентів з усіх міст Галичини, а надто постійні кореспонденти з Чернівців, Вілян, Києва і всіх центрів американської України.

КОШТУЄ для російської України—на цілий рік: 10 руб. 60 коп. на пів року: 5 руб. 30 коп. на чверть року: 2 руб. 65 коп. на місяць: — руб. 90 коп.

Адреса редакції і адміністрації: Львів, вул. Домініканська № 11. Галичина—Австрія. Lemberg, Oesterreich.

Кабинет Цигури ЗУВНОГО лікаря Дем'яновича-Готія, шлюбування і встан. штучн. зуб. Прийм. 9—12, 3—6 годін. Нестерівська, 36.

Зуб на лікарня Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ Прорізна 24. Прийм. лікар-спец. 9 год. р. до 9 г. в. Памбо. 50 к., вприв. зуб. без болю і р. Штучні зуби 1 р.

ЖВАРИ?

Готель „Україна“ віддає в найми КИМ-НАТИ по міс. і надобу, недорого Бульв.-Кулр. 34

ДРАЦЗ

Потрібен касір, або касирша з Платня 45 крб. в роз'їзд з українською трупою, що Функціонує 7 літ без перерви. Маршрут по Півночі Заході. Ельня Смолен. губ. расп. мал. тр. Скоромнуоу 3-130-2

Шукаю **швейцара**, або розсилальця ного. Може з зал. 50. Вел. Володим. 42, укр. кн. Лаврентію. 0-137-1

Вечеря на сам. росповсюдж. пиш. маш. ТІЛЬКО ПО АМЕР. сіст. дж. котр. ті що вчат. виуч. в два тижні добр. пис. курс 3 карб. для неможог. 2 карб. після сінч. курсу дається два тижні безплат. практ. Прийм. переп. Особ. що нуждають в перепіс. прошу звертатися за реком. безплат., маю завжди на ПРОДАЖ І ВИПОЗИЧЕННЯ пиш. маш. ріж. сіст. Біб.-Бузарів, 6, контора П. ПЕТРОВА. 0-67-14

ВСЯКІ

Вийшов з друку і поступив на продаж портрет в фарбах

Тараса Шевченка

скопійований безпосередньо з оригіналу артиста-малюра

СЕРГІЯ ВАСИЛЬКІВСЬКОГО.

З галереї всіх портретів Шевченка—цей портрет артиста-малюра-українця в найбільш цікавий.

Поета змалювано сидіти на горбочку раяново сизого, коли ще відомі білість плями опігу. Сидить він, згорнувши на колінах руки, а в суцільному погляді відбиваються „думи“.

Портрет продається в Києві в українських книгарнях: Вовківська, 8; крамниця „Ціст“; Велика Володимирська, 28 і инш.; в Полтаві в книгарні Г. І. Маркелюча; Харків, українська кнж. Рибна, 25 і крамниця „Хата вироб“; Рибна...; в Одесі в книгарнях: „Просвіта“ і „Діло“.

По-за—Київ надсилається наказ. платою. Видавництво „РАЗСВІТ“ у Києві. 12-131-3